



ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

**Projekt budżetu
oraz planów finansowych
Funduszu Ubezpieczeń Społecznych
Funduszu Rezerwy Demograficznej
i Funduszu Alimentacyjnego
na rok 2004**

Materiał dla Sejmu i Senatu

Warszawa 2003

Spis treści

Wprowadzenie	5
Wydatki budżetu, część 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych ...	7
Dział 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	7
Dział 851 – Ochrona zdrowia.....	8
Dział 852 – Pomoc społeczna – zasiłki rodzinne, pielęgnacyjne i wychowawcze	8
Dział 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	8
Fundusz Ubezpieczeń Społecznych.....	10
Przychody	10
Wydatki	12
<i>Wydatki na świadczenia pieniężne</i>	<i>12</i>
<i>Wydatki bieżące.....</i>	<i>14</i>
<i>Odpis na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.....</i>	<i>14</i>
<i>Koszty obsługi kredytów.....</i>	<i>15</i>
Sytuacja finansowa	15
Fundusz Rezerwy Demograficznej	16
Przychody	16
Wydatki	17
Sytuacja finansowa	17
Fundusz Alimentacyjny.....	18
Przychody	18
Wydatki	19
Sytuacja finansowa	20
Informacja dodatkowa do Projektu budżetu oraz planów finansowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Funduszu Rezerwy Demograficznej i Funduszu Alimentacyjnego na rok 2004	21
1. Wpływy ze składek na FUS.....	21
2. Dotacja celowa dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych	22
3. Pozostałe przychody Funduszu Ubezpieczeń Społecznych	23
4. Otwarte Fundusze Emerytalne	23
5. Wydatki na emerytury i renty	24
6. Odpis na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.....	24
7. Koszty obsługi kredytów	29
8. Zobowiązania Funduszu Ubezpieczeń Społecznych	29
Załącznik 1. Projekt planu finansowego Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na rok 2004.....	31
Załącznik 2. Projekt planu finansowego Funduszu Rezerwy Demograficznej na rok 2004	33
Załącznik 3. Projekt planu finansowego Funduszu Alimentacyjnego na rok 2004	35

Wprowadzenie

Zakres działalności oraz zasady finansowania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych normuje ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887 z późniejszymi zmianami). Zakład realizuje zadania wynikające z powołanej ustawy oraz zadania nie mające charakteru ubezpieczeniowego, powierzone ZUS do wypłaty na podstawie odrębnych przepisów.

Podstawowym źródłem finansowania wyżej wymienionych zadań są:

- wydatki budżetowe,
- Fundusz Ubezpieczeń Społecznych (FUS),
- Fundusz Alimentacyjny (FAL).

Projekt budżetu oraz planów finansowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Funduszu Rezerwy Demograficznej (FRD) oraz Funduszu Alimentacyjnego na rok 2004 uwzględnia następujące założenia:

- 1) średnioroczny wskaźnik przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej 104,0%,
- 2) wskaźnik wzrostu zatrudnienia w gospodarce narodowej 101,0%,
- 3) składki planowane do przekazania OFE w szacunkowej kwocie 11.399 mln zł,
- 4) ubytek składek z tytułu ograniczenia podstawy wymiaru składek do 30-krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w kwocie 3.462 mln zł,
- 5) przekazywanie części składki na ubezpieczenie emerytalne do FRD w wysokości 0,15% podstawy wymiaru składki na fundusz emerytalny, tj. o 0,05 pp więcej niż w 2003 r.,
- 6) wskaźnik ściągłości składek na ubezpieczenia społeczne na poziomie 97,5%,
- 7) przeciętną stopę składki na ubezpieczenie wypadkowe na poziomie 1,68%,
- 8) wzrost liczby osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe o 0,6%, tj. do przeciętnego miesięcznego poziomu 7.202,4 tys. (bez świadczeń wypłacanych w zbiegu ze świadczeniami rolnymi),
- 9) waloryzację emerytur i rent od 1 marca 2004 r. wskaźnikiem 101,3%,
- 10) wzrost wysokości zasiłków chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego, wyrównawczego, pogrzebowego i świadczenia rehabilitacyjnego w związku ze zmianą przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2004 r.,
- 11) wydatki na prewencję rentową w kwocie 115 mln zł,

Projekt budżetu oraz planów finansowych Funduszu Ubezpieczeń
Społecznych, Funduszu Rezerwy Demograficznej i Funduszu
Alimentacyjnego na rok 2004

- 12) wydatki na prewencję wypadkową w kwocie 5 mln zł,
- 13) utrzymanie stanu prawnego dotyczącego progu dochodowego uprawniającego do otrzymania zasiłków rodzinnych, wychowawczych oraz świadczeń alimentacyjnych, obowiązującego w 2003 r.
- 14) średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem 102,0%,
- 15) odpis z FUS na działalność Zakładu w wysokości 2.900 mln zł.

Projekty planów finansowych w układzie rodzajowym zawierają załączniki od 1 do 3.

Uzasadnienie do poszczególnych planów przedstawiono w dalszej części opracowania.

Wydatki budżetu, część 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Planowane wydatki budżetu w części 73 Zakład Ubezpieczeń Społecznych wynoszą 29.223.446 tys. zł i obejmują:

- w dziale 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne 23.440.774 tys. zł,
- w dziale 851 – Ochrona zdrowia 190.600 tys. zł,
- w dziale 852 – Pomoc społeczna – zasiłki rodzinne, pielęgnacyjne i wychowawcze 4.466.860 tys. zł,
- w dziale 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej 1.125.212 tys. zł.

Dział 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne

Wydatki w dziale zaplanowano w łącznej kwocie 23.440.774 tys. zł. Na powyższą kwotę składają się:

- 1) dotacja dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych 20.916.977 tys. zł (szczegółowe omówienie dotacji przedstawiono przy dochodach funduszu),
- 2) dotacja dla Funduszu Alimentacyjnego 1.535.000 tys. zł (szczegółowe omówienie dotacji przedstawiono przy dochodach funduszu),
- 3) składki na ubezpieczenia społeczne 988.181 tys. zł, z tego:
 - składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osoby przebywające na urloпах wychowawczych oraz za osoby pobierające zasiłek macierzyński 561.246 tys. zł. Plan w tym zakresie opracowano przy założeniu, że na urloпах wychowawczych przebywać będzie 171,8 tys. osób, a podstawą wymiaru składki będzie wysokość stałego zasiłku z pomocy społecznej oraz uwzględniając planowaną kwotę wydatków na zasiłki macierzyńskie,
 - kwota 426.935 tys. zł stanowiąca część kosztów osobowych pracodawcy, odpowiadająca należnej składce na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osoby niepełnosprawne sfinansowana przez budżet państwa,
- 4) renty odszkodowawcze, przyznane osobom poszkodowanym przez żołnierzy wojsk Federacji Rosyjskiej, wypłacane przez ZUS dla 88 osób na kwotę 616 tys. zł.

Dział 851 – Ochrona zdrowia

Wydatki w tym dziale stanowią składki na ubezpieczenie zdrowotne osób korzystających z urlopów wychowawczych oraz osób, którym przyznano renty na podstawie przepisów o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz członków ich rodzin. Wydatki na ten cel, przy stopie składki 8,25% (wzrost o 0,25% w stosunku do 2003 r.), zaplanowano w kwocie 190.600 tys. zł.

Dział 852 – Pomoc społeczna – zasiłki rodzinne, pielęgnacyjne i wychowawcze

Wydatki na zasiłki rodzinne, pielęgnacyjne i wychowawcze zaplanowano w łącznej kwocie 4.466.860 tys. zł.

Z planowanej kwoty przypada:

- 4.413.894 tys. zł na świadczenia,
- 52.966 tys. zł na koszty ustalenia uprawnień, wypłaty oraz dochodzenia nienależnie pobranych zasiłków.

Wydatki na zasiłki zaplanowano przy założeniu:

- przeciętnej miesięcznej liczby zasiłków: rodzinnych na poziomie 4950,1 tys., pielęgnacyjnych – 497,7 tys. oraz wychowawczych – 171,3 tys.,
- zamrożenia progów dochodowych uprawniających do zasiłków rodzinnych i wychowawczych,
- braku waloryzacji stawek zasiłków rodzinnych, pielęgnacyjnych i wychowawczych.

Dział 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej

Wydatki w dziale zaplanowano w łącznej kwocie 1.125.212 tys. zł i obejmują one dwie pozycje: rentę socjalną oraz refundację ulg dla inwalidów wojennych i wojskowych z tytułu ubezpieczenia OC i AC.

- 1) Zakład Ubezpieczeń Społecznych na podstawie ustawy o rencie socjalnej z 27 czerwca 2003 r. został zobowiązany do przyznawania i wypłaty rent socjalnych od 1 października 2003 r. Renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18 roku życia, w trakcie nauki w szkole lub szkole wyższej przed ukończeniem 25 roku życia,

albo w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej. Wydatki związane z wypłatą rent socjalnych zaplanowano na kwotę 1.122.203 tys. zł, z tego 1.093.358 tys. zł stanowią świadczenia natomiast 28.845 tys. zł koszty obsługi. W planie przyjęto, że świadczenie to otrzymywałoby przeciętnie 220 tys. osób.

- 2) Pozostałe wydatki w dziale stanowi refundacja ulg dla inwalidów wojennych i wojskowych z tytułu ubezpieczenia OC i AC w kwocie 3.009 tys. zł. Uprawnieni otrzymują refundację 50% opłaconej składki na ubezpieczenie komunikacyjne OC lub AC.

Fundusz Ubezpieczeń Społecznych

W ramach Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wyodrębnia się fundusze odpowiadające ryzykom ubezpieczeniowym, tj. emerytalny, rentowy, chorobowy i wypadkowy.

Przychody

Na 2004 r. zaplanowano przychody Funduszu według przypisu w łącznej kwocie 106.598.798 tys. zł, tj. o 6,9% wyżej od przewidywanego wykonania 2003 r. (p.w.), a wpływy ogółem na poziomie 104.075.827 tys. zł, tj. 7,2% wyżej od p.w. 2003 r. (patrz również punkt 1 *Informacji dodatkowej*).

Przypis składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 73.462.879 tys. zł oszacowano przy uwzględnieniu:

- przypisu składek planowanego na 2003 r.,
- dynamiki przeciętnego zatrudnienia w gospodarce narodowej w 2004 r. 101,0%,
- średniorocznego wskaźnika wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2004 r. 104,0%,
- składek należnych otwartym funduszom emerytalnym szacowanych na kwotę 11.399.056 tys. zł (patrz również punkt 4 *Informacji dodatkowej*),
- ubytku składek na skutek przekroczenia przez 203,7 tys. osób rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe równej trzydziestokrotności prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej (tj. kwoty 68.700 zł), który na 2004 r. zaplanowano w wysokości 3.462.284 tys. zł,
- przekazania części składki na ubezpieczenie emerytalne wynoszącej 0,15% podstawy jej wymiaru do Funduszu Rezerwy Demograficznej,
- przeciętnej stopy składki na ubezpieczenie wypadkowe na poziomie 1,68%.

Wpływy ze składek na ubezpieczenia społeczne zaplanowano przy założeniu, że wskaźnik ściągłości składek w 2004 r. ukształtuje się na poziomie p.w. 2003 r., tj. 97,5%, w kwocie 71.622.493 tys. zł., z tego w:

- funduszu emerytalnym 32.482.046 tys. zł,
- funduszu rentowym 29.449.536 tys. zł,

Fundusz Ubezpieczeń Społecznych

- funduszu chorobowym 5.748.846 tys. zł,
- funduszu wypadkowym 3.942.065 tys. zł.

Kwota odpływu składek do OFE w 2004 r. uwzględnia szacowaną średnioroczną liczbę członków, za których przekazywana będzie składka na poziomie 7,8 mln osób oraz przeciętną miesięczną składkę w wysokości 124,27 zł (patrz również punkt 4 *Informacji dodatkowej*).

Pozostałe przychody własne (wpływy) Funduszu zaplanowano na 11.536.357 tys. zł. Przychody te w 2004 r. poza m. in. zapłaconymi odsetkami za zwłokę od nieterminowego opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, należnościami z tytułu nienależnie pobranych świadczeń obejmują także refundację ubytku przychodów Funduszu z tytułu przekazania części składki na ubezpieczenie emerytalne do otwartych funduszy emerytalnych pokrywanego do 2003 r. bezpośrednio z dotacji budżetu. Założono, że ubytek ten sfinansowany zostanie m.in. przychodami z prywatyzacji mienia Skarbu Państwa (patrz również punkt 3 *Informacji dodatkowej*).

Dotacja dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zaplanowana została w kwocie 20.916.977 tys. zł przy uwzględnieniu :

- stanu środków pieniężnych na koniec roku w wysokości 152.489 tys. zł, który zabezpiecza ok. 13% wypłaty pierwszego terminu płatności emerytur i rent,
- przychodów własnych (wpływów) Funduszu ogółem w kwocie 83.158.850 tys. zł (przy wskaźniku ściągłości składek na poziomie 97,5%),
- wydatków Funduszu w kwocie 107.260.587 tys. zł,
- sfinansowania terminu „1” i „5” wypłaty emerytur i rent stycznia 2005 r. zaliczkową dotacją z 2005 r.

Planowana dotacja składa się z:

- 1) dotacji celowej w kwocie 3.593.210 tys. zł przeznaczonej na sfinansowanie wydatków na świadczenia pieniężne inne niż z ubezpieczenia społecznego, zlecone Zakładowi do wypłaty na mocy odrębnych przepisów. Dotacja uwzględnia skutki finansowe waloryzacji świadczeń od 1 marca 2004 r. wskaźnikiem 101,3% (patrz również punkt 2 *Informacji dodatkowej*).
- 2) dotacji uzupełniającej w kwocie 17.323.767 tys. zł.

W 2004 r. następuje zmniejszenie dotacji dla FUS o 25,2%, w stosunku do p.w. Wynika ono przede wszystkim ze zmiany zasad finansowania ubytku przychodów FUS z tytułu przekazania części składek emerytalnych do OFE. W miejsce dotychczasowej dotacji z budżetu Fundusz otrzyma środki na ten cel w odrębnej pozycji, co

Projekt budżetu oraz planów finansowych Funduszu Ubezpieczeń
Społecznych, Funduszu Rezerwy Demograficznej i Funduszu
Alimentacyjnego na rok 2004

jest wynikiem przeniesienia finansowania składek przekazanych do OFE z wydatków do rozchodów budżetu państwa.

Wydatki

Wydatki Funduszu na 2004 r. zaplanowano w łącznej kwocie 107.260.587 tys. zł, tj. o 4,7% wyżej od p.w. 2003 r. Wydatki poszczególnych funduszy w 2004 r., obejmujące świadczenia pieniężne oraz wydatki bieżące, zaplanowano następująco:

- funduszu emerytalnego 55.882.109 tys. zł,
- funduszu rentowego 38.734.073 tys. zł,
- funduszu chorobowego 5.187.692 tys. zł,
- funduszu wypadkowego 4.239.394 tys. zł.

w tym wydatki na świadczenia pieniężne wynoszą:

- funduszu emerytalnego 55.882.109 tys. zł,
- funduszu rentowego 38.591.053 tys. zł,
- funduszu chorobowego 5.185.352 tys. zł,
- funduszu wypadkowego 4.234.144 tys. zł.

Planowane wydatki Funduszu obejmują:

świadczenia pieniężne	103.892.658 tys. zł,
wzrost o 3,7%,	
wydatki bieżące	150.610 tys. zł,
spadek o 0,2%,	
koszty obsługi kredytu	317.319 tys. zł,
wzrost o 52,9%,	
odpis na działalność Zakładu	2.900.000 tys. zł,
wzrost o 56,8%.	

Wydatki na świadczenia pieniężne

Wśród ogółu wydatków na świadczenia pieniężne 91,7% stanowią wydatki na emerytury i renty – 95.268.730 tys. zł, co oznacza wzrost w stosunku do p.w. 2003 r. o 3,8% (patrz również punkt 5 *Informacji dodatkowej*). Plan wydatków w tym zakresie uwzględnia:

- przeciętną miesięczną liczbę emerytur i rent (bez świadczeń pozostających w zbiegu ze świadczeniami rolnymi) na poziomie 7.202,4 tys. (wzrost do p.w. 2003 r. o 0,6%),
- waloryzację świadczeń emerytalno-rentowych od 1 marca 2004 r. wskaźnikiem 101,3%. Planuje się, że przeciętna miesięczna wypłata emerytury - renty z FUS osiągnie w 2004 r. poziom

Fundusz Ubezpieczeń Społecznych

1.080,12 zł, przy przewidywanej w 2003 r. 1.044,64 zł (bez świadczeń wypłacanych w zbiegu ze świadczeniami rolnymi).

Wydatki na świadczenia emerytalno-rentowe poszczególnych funduszy oszacowano następująco:

- fundusz emerytalny 55.878.409 tys. zł,
- fundusz rentowy 32.810.515 tys. zł,
- fundusz wypadkowy 3.592.810 tys. zł.

Na pozostałe świadczenia zaplanowano środki w łącznej kwocie 8.623.928 tys. zł, tj. o 1,8% wyżej od p.w. 2003 r. Z tego:

- 6.982.007 tys. zł na świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego,
- 1.617.441 tys. zł na świadczenia finansowane z dotacji celowej, zlecone Zakładowi do wypłaty na mocy odrębnych przepisów,
- 24.480 tys. zł na odsetki za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczeń lub ich wypłacie.

Świadczenia te obejmują: zasiłki chorobowe, macierzyńskie, opiekuńcze, pogrzebowe, wyrównawcze, jednorazowe odszkodowania powypadkowe, świadczenia rehabilitacyjne, ryczałty energetyczne, dodatki kombatanckie, dodatki kompensacyjne, świadczenia pieniężne dla osób, które służbę wojskową odbywały w kopalni, świadczenia dla osób deportowanych i osadzonych w obozach pracy przymusowej, deputaty węglowe dla emerytów i rencistów kolejowych, świadczenia dla cywilnych ofiar wojny, oraz świadczenia zdrowotne z zakresu stomatologii, szczepień ochronnych i zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne z tytułu skutków wypadków przy pracy lub chorób zawodowych.

Na zasiłki chorobowe zaplanowane zostały środki w kwocie 4.297.420 tys. zł., z tego: 3.963.461 tys. zł na zasiłki finansowane z funduszu chorobowego i 333.959 tys. zł na zasiłki z funduszu wypadkowego. Na 2004 r. liczbę dni zasiłków chorobowych oszacowano na 104.968 tys., utrzymując poziom absencji na 1 zatrudnionego z 2003 r. Wydatki na zasiłki chorobowe zaplanowano bardzo oszczędnie. Wprowadzona w 2003 r. zmiana przepisów prawnych powoduje wzrost liczby zwolnień lekarskich, zwłaszcza trwających dłużej niż 6 dni. Jeżeli proces ten nie ulegnie odwróceniu, wydatki na ten cel w 2004 r. mogą okazać się wyższe.

Wydatki na zasiłki macierzyńskie i opiekuńcze zaplanowano uwzględniając zmniejszenie poziomu urodzeń o 3,1%, co wiąże się z obserwowanym od kilku lat spadkiem dzietności kobiet. Planowana liczba dni zasiłków macierzyńskich jest ponadto niższa od

przewidywanej w 2003 r., w wyniku skrócenia wymiaru urlopu macierzyńskiego.

Przeciętne wysokości zasiłków: chorobowych, macierzyńskich, opiekuńczych, wyrównawczych, pogrzebowych, świadczeń rehabilitacyjnych oraz jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych zaplanowano z uwzględnieniem prognozowanej dynamiki przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej.

Wydatki bieżące

Wydatki bieżące Funduszu zaplanowano w kwocie 150.610 tys. zł. Wydatki te obejmują koszty obsługi świadczeń wypłacanych z FUS zleconych Zakładowi do realizacji w kwocie 28.020 tys. zł (stanowiące przychody ZUS), odpłatność dla płatników składek za zadania związane z wypłatą świadczeń z ubezpieczenia chorobowego oraz wydatki na prewencję rentową i wypadkową.

Wydatki na prewencję rentową zaplanowano w kwocie 115.000 tys. zł. W ramach tych środków leczeniu rehabilitacyjnemu zostanie poddanych ok. 63,3 tys. ubezpieczonych. Koszty leczenia rehabilitacyjnego, zwrot kosztów przejazdu na rehabilitację wymienionej liczby ubezpieczonych oraz koszty na opłaty miejscowe szacuje się na kwotę 114.270 tys. zł. Pozostałe wydatki związane z prowadzeniem prewencji rentowej planuje się przeznaczyć 730 tys. zł, (m. in. na opracowanie zleconych tematów – badania i analizy przyczyn niezdolności do pracy oraz na finansowanie innych działań dotyczących prewencji rentowej, m. in. szkolenia, konferencje, nagrody).

Wydatki na prewencję wypadkową zostały ustalone w kwocie 5.000 tys. zł i przeznaczone są na finansowanie działalności związanej z zapobieganiem wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym, głównie poprzez upowszechnianie wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i choroby zawodowe (m. in. organizowanie prac naukowo – badawczych, szkoleń oraz rozprowadzanie publikacji).

Odpis na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Wysokość odpisu z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na działalność Zakładu w 2004 r. została określona w projekcie ustawy budżetowej na rok 2004 w kwocie **2.900.000 tys. zł**, tj. o 600.000 tys. zł niższej od kwoty odpisu określonej przez Zakład w projekcie planu finansowego ZUS na 2004 r., złożonym do Ministra Finansów (w sierpniu br.). W 2003 r. miało miejsce doraźne obniżenie odpisu na ZUS. Na działalność bieżącą Zakładu przeznaczono środki

finansowe zgromadzone na uregulowanie odsetek od składek przekazanych z opóźnieniem do OFE (kwestia odsetek dla OFE została uregulowana w odrębnej ustawie, w związku z tym zgromadzone środki nie mogły zostać wykorzystane zgodnie z pierwotnym przeznaczeniem). Efektem doraźnego obniżenia odpisu w roku 2003 jest jego jednorazowy znaczny wzrost w planie na 2004 r. (patrz również punkt 6 *Informacji dodatkowej*).

Koszty obsługi kredytów

Koszty, które w 2004 r. zostaną poniesione na spłatę odsetek z tytułu zaciągniętych kredytów w bankach komercyjnych oszacowano na kwotę 317.319 tys. zł. Przewidywany stan zobowiązań FUS na koniec 2004 r. z tytułu zaciągniętych kredytów komercyjnych wyniesie 10.317.231 tys. zł (patrz również punkt 7 *Informacji dodatkowej*).

Sytuacja finansowa

Przyjmując planowany na początek 2004 r. stan Funduszu w kwocie -12.192.456 tys. zł oraz przychody (wg przypisu) w wysokości 106.598.798 tys. zł, wydatki w kwocie 107.260.587 tys. zł, sfinansowanie emerytur i rent terminu „1” i „5” stycznia 2005 roku przekazaną zaliczkowo dotacją roku 2005 oraz przekazanie dotacji z budżetu państwa w 2003 r. i 2004 r. w pełnej wysokości przewiduje się, że stan Funduszu na koniec 2004 r. wyniesie -12.854.245 tys. zł, ponadto:

- 152.489 tys. zł stanowić będą środki pieniężne,
- 8.959.943 tys. zł należności, głównie z tytułu nie uregulowanych składek na ubezpieczenia społeczne oraz rozliczeń z urzędami pocztowymi z tytułu przekazywania środków pieniężnych w grudniu 2004 r. na wypłatę emerytur i rent pierwszych terminów stycznia 2005 r.,
- 21.966.677 tys. zł zobowiązania, przede wszystkim z tytułu zaciągniętych kredytów w bankach komercyjnych, nie uregulowania zaległości wobec OFE za lata 1999 - 2003 oraz przekazywania podatku dochodowego od osób fizycznych i składek na ubezpieczenie zdrowotne w miesiącu następnym po miesiącu, w którym wypłaca się świadczenia (patrz również punkt 8 *Informacji dodatkowej*).

Zaplanowane przychody własne oraz kwota dotacji nie zapewnią pełnego pokrycia wydatków FUS w 2004 r. W celu zapewnienia płynności wypłat świadczeń emerytalno-rentowych niezbędne będzie pozyskanie środków finansowych z dodatkowych źródeł, co znajduje odbicie w planowanym stanie zobowiązań funduszu na koniec roku.

Fundusz Rezerwy Demograficznej

FRD powołany został ustawą z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w celu uzupełniania niedoboru funduszu emerytalnego, który pojawi się w następstwie zmian demograficznych zachodzących w Polsce. Gromadzone, od 1 stycznia 2002 r., środki stanowią mają gwarancję wypłaty świadczeń emerytalnych dla wszystkich uprawnionych. Prognozy demograficzne przewidują relatywny spadek liczby osób w wieku produkcyjnym w stosunku do liczby osób uprawnionych do świadczeń emerytalnych w następnym dziesięcioleciu. Przewiduje się, że największe przyrosty ludności w wieku poprodukcyjnym nastąpią po roku 2010 (w wiek poprodukcyjny wejdą liczne roczniki wyżu z lat pięćdziesiątych XX w.). W związku z tym składki zgromadzone na rachunku funduszu emerytalnego w FUS mogą okazać się niewystarczające na wypłatę świadczeń emerytalnych. Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych przewiduje uruchomienie środków Funduszu Rezerwy Demograficznej nie wcześniej niż w 2009 r.

Projekt planu finansowego FRD na 2004 r. został przyjęty przez Zarząd ZUS i uzyskał pozytywną opinię Rady Nadzorczej, która w oparciu o rozporządzenie Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej z dnia 24 stycznia 2003r. w sprawie lokowania środków Funduszu Rezerwy Demograficznej została zobligowana do zaopiniowania projektu planu finansowego na rok następny w terminie do 15 lipca każdego roku.

Przychody

Przychody Funduszu zaplanowano w łącznej kwocie 375.285 tys. zł, z tego:

- przypis składek w kwocie 348.755 tys. zł,
- przychody z inwestowania środków FRD w kwocie 26.530 tys. zł.

Przypis składek na Fundusz Rezerwy Demograficznej oszacowano w wysokości 0,15% podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie emerytalne. Zakład Ubezpieczeń Społecznych będzie odprowadzał do Funduszu 100% należnej mu składki. Ze względu na sytuację finansową FUS nie przewiduje się powstania nadwyżki środków na rachunku funduszu emerytalnego na dzień 31 grudnia 2003 r., która mogłaby dodatkowo zasilić FRD w 2004 r.

Przychody funduszu z lokowania środków zostały oszacowane w kwocie 26.530 tys. zł w oparciu o prognozę rentowności 52 tyg. bonów skarbowych, sporządzoną na podstawie historycznych relacji rentowności bonów skarbowych i stopy operacji otwartego rynku. Dodatkowo przyjęte zostało założenie, że rozkład przychodów z odpisu na rzecz FRD będzie zbieżny z historycznym rozkładem wpłat składek na ubezpieczenia społeczne. Przyjęto, że zgodnie z ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych zarządzanie środkami FRD zostanie powierzone podmiotom zewnętrznym wybranym w trybie ustawy o zamówieniach publicznych towarzystwom funduszy inwestycyjnych.

Wydatki

Ze względu na cel funkcjonowania Funduszu do roku 2009 jedynymi wydatkami Funduszu będą koszty bieżącego zarządzania. Ich wielkość zaplanowano na kwotę 6.565 tys. zł, z tego:

- 6.385 tys. zł dotyczy oczekiwanej wysokości opłat pobieranych przez zewnętrzne instytucje zarządzające środkami pieniężnymi Funduszu,
- 180 tys. zł pozostałych kosztów (m.in. koszty sporządzenia opinii o sprawozdaniu z wykonania Funduszu przez biegłego rewidenta).

Sytuacja finansowa

Stan Funduszu na koniec 2004 r. wyniesie 842.160 tys. zł, ponadto:

- 1 tys. zł. stanowić będą środki pieniężne,
- 826.967 tys. zł to środki ulokowane w jednostkach uczestnictwa specjalistycznych funduszy inwestycyjnych,
- 15.192 tys. zł to należności Funduszu, które powstają na skutek zaliczkowego przekazywania składek. Z uwagi na czas niezbędny do pozyskania informacji o składkach należnych FRD wynikającym z cyklu przetwarzania dokumentów, Zakład przekazuje w danym miesiącu zaliczkę, a rozliczenie następuje po zakończeniu przetwarzania dokumentów.

Fundusz Alimentacyjny

Z Funduszu wypłacane są świadczenia alimentacyjne w przypadku całkowitej lub częściowej bezskuteczności egzekucji alimentów od zobowiązanych do ich płacenia. Świadczenia z Funduszu przysługują, jeżeli przeciętny miesięczny dochód na osobę w rodzinie uprawnionego, nie przekracza kwoty odpowiadającej 60% przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego przez GUS do celów emerytalnych. Świadczenia z Funduszu przyznaje się na okres 12 miesięcy, od czerwca każdego roku do końca maja następnego roku. W okresie od 1 czerwca 2002 r. do 31 grudnia 2003 r. zaostorzono kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń alimentacyjnych, a mianowicie ustalono, że świadczenie alimentacyjne z Funduszu przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód netto na osobę w rodzinie uprawnionego uzyskany w roku 2001 nie przekroczy kwoty 612 zł.

Świadczenie przysługuje w wysokości zasądzonych alimentów, jednak nie wyższej niż 30% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim roku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego dla celów emerytalnych.

Przychody

Na 2004 r. zaplanowano przychody Funduszu według przypisu w łącznej kwocie 3.310.876 tys. zł. Składniki ogólnej kwoty przypisu prezentują się następująco:

- przypis przychodów z tytułu wypłaconych świadczeń alimentacyjnych 1.683.059 tys. zł,
- dotacja z budżetu 1.535.000 tys. zł,
- różne przychody 92.817 tys. zł.

Przypis przychodów z tytułu wypłaconych świadczeń wyznaczony jest przez całość kwoty planowanych wydatków na świadczenia alimentacyjne ponieważ Funduszowi przysługuje roszczenie wobec osób zobowiązanych do alimentacji w wysokości 100% wypłaconych świadczeń.

Na 2004 r. planuje się przychody Funduszu wg wpływów ogółem w kwocie 1.728.918 tys. zł, z tego:

- 193.918 tys. zł przychody własne obejmujące wpływy ściągnięte od zobowiązanych do alimentacji (188.506 tys. zł) oraz różne przychody (5.412 tys. zł), obejmujące m. in. zwroty bezpodstawnie pobranych świadczeń oraz oprocentowanie środków na rachunkach bankowych,
- 1.535.000 tys. zł dotacja z budżetu.

Planuje się, iż wpływy od osób zobowiązanych do alimentacji wyniosą 188.506 tys. zł (przy planowanym stopniu pokrycia wydatków Funduszu wpływami od osób zobowiązanych na poziomie 11,2%). Liczba i wysokość wypłat z Funduszu, ustalane wyrokami sądów są niezależne od Zakładu. Jednocześnie egzekucja w stosunku do osób zobowiązanych do alimentacji prowadzona jest przez komorników sądowych i na jej skuteczność Zakład ma wpływ wyłącznie pośredni. W związku z powyższym, Zakład podejmuje działania zmierzające do wyegzekwowania należności alimentacyjnych i tym samym zwiększenia wpływów od osób zobowiązanych do alimentacji m. in. poprzez interwencje osobiste i korespondencyjne u komorników sądowych, współpracę z prezesami właściwych sądów rejonowych oraz występowanie z wnioskami o unieważnienie paszportów.

Dotacja z budżetu stanowi uzupełnienie przychodów własnych Funduszu w celu sfinansowania planowanych wydatków oraz uwzględnia stan środków pieniężnych na koniec 2004 r. w kwocie 11.823 tys. zł.

Wydatki

Wydatki Funduszu na 2004 r. zaplanowano na poziomie 1.728.918 tys. zł, z tego:

- wypłaty świadczeń pieniężnych 1.683.059 tys. zł,
- pokrycie kosztów bieżącej działalności Zakładu związanych z obsługą Funduszu w kwocie 45.859 tys. zł.

Wydatki na świadczenia pieniężne zaplanowano przy przyjęciu przeciętnej miesięcznej liczby na poziomie 536,0 tys. osób pobierających świadczenia, natomiast przeciętną miesięczną wysokość świadczeń na poziomie 251,11 zł.

Sytuacja finansowa

Przy uwzględnieniu planowanego na początek 2004 r. stanu Funduszu w kwocie 7.173.082 tys. zł oraz przychodów (przypis) w wysokości 3.310.876 tys. zł i wydatków w wysokości 1.728.918 tys. zł przewiduje się, że stan Funduszu na koniec 2004 r. wyniesie 8.755.040 tys. zł, ponadto:

- 11.823 tys. zł stanowiąc będą środki pieniężne,
- 8.743.704 tys. zł stanowiąc będą należności od zobowiązanych, powstałe przede wszystkim w wyniku przyznawania – zgodnie z zasadą działania Funduszu – świadczeń w przypadku co najmniej częściowej bezskuteczności egzekucji alimentów,
- 487 tys. zł stanowiąc będą zobowiązania Funduszu.

Informacja dodatkowa do Projektu budżetu oraz planów finansowych Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Funduszu Rezerwy Demograficznej i Funduszu Alimentacyjnego na rok 2004

1. Wpływy ze składek na FUS

Podstawowym źródłem przychodów FUS są składki na ubezpieczenia społeczne, które oszacowano według przypisu na kwotę 73.462.879 tys. zł, natomiast wg wpływów 71.622.493 tys. zł przy uwzględnieniu wskaźnika ściągłości składek 97,5% tj. na poziomie p.w. 2003 r. Podstawą do ustalenia ściągłości są uśrednione wyniki osiągnięte w I półroczu roku bieżącego.

Na wykonanie zaplanowanych przychodów ma wpływ wiele czynników kształtowanych przez procesy zachodzące w całej gospodarce narodowej jak i czynników dotyczących poszczególnych płatników w procesie zarządzania przedsiębiorstwem, a tym samym działających *in plus* jak i *in minus* na poziom przychodów FUS. Prognoza tych przychodów jest skorelowana z wieloma kategoriami makroekonomicznymi stanowiącymi podstawę jej ustalenia. W szczególności dotyczy to przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, którego wzrost niekoniecznie przekłada się wprost na przychody FUS. Wynika to ze zróżnicowania wynagrodzeń m. in. wśród pracowników, spośród których zarobki ponad połowy nie przekraczają średniego poziomu w gospodarce narodowej. Bardzo wysokie płace osiąga stosunkowo mała grupa pracujących, czyli podlegających powszechnemu ubezpieczeniu społecznemu, przy czym osoby te opłacają składki emerytalno-rentowe przez część roku na skutek przekroczenia granicznej kwoty rocznej podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia odpowiadającej trzydziestokrotności prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej. Prognozowany na 2004 r. wysoki wzrost gospodarczy może nie być natychmiast odczuwalny przez Fundusz. Sytuacja ekonomiczna podmiotów gospodarczych, od której zależy wielkość przypisu składek i ich ściągłość nie musi ulec natychmiastowej poprawie. Nie jest ona bowiem wyłącznie rezultatem aktualnej sytuacji ekonomicznej, lecz także pochodną słabej koniunktury lat ubiegłych.

Poza tym proponowane zmiany regulacji prawnych, przede wszystkim propozycja opodatkowania działalności gospodarczej jednolitą stawką

19% w miejsce dotychczasowego podatku PIT spowodują zmniejszenie składek na ubezpieczenia społeczne. Zagrożeniem związanym z tą zmianą będzie pogłębiające się zjawisko samozatrudnienia. Jego skutki mogą w pierwszym okresie przewyższyć pozytywne efekty pobudzenia podmiotów gospodarczych do intensywniejszego działania uzyskane dzięki jednolitej stawce.

Niepokojące z punktu widzenia Funduszu są wyniki kontroli Państwowej Inspekcji Pracy w zakresie wewnętrznej polityki płacowej pracodawców, które wskazują, że na przestrzeni 3 ostatnich lat pogłębia się skala nie wypłacania należnych wynagrodzeń zasadniczych i dodatkowych zarówno we właściwym terminie jak i wysokości (w głównej mierze na skutek trudnej sytuacji finansowej), przy czym dotyczy to firm prywatnych, państwowych i sfery budżetowej.

W kwocie planowanych przychodów uwzględniono skutek finansowy zmiany ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych dotyczącej wyłączenia z powszechnego ubezpieczenia społecznego żołnierzy zawodowych oraz funkcjonariuszy służb mundurowych i włączenia ich do resortowych systemów zaopatrzenia emerytalnego od 1 października 2003 r. Jednocześnie do przychodów Funduszu zaliczono kwotę stanowiącą uzupełnienie składek na ubezpieczenia społeczne za lata 1999 – 2003 za tych żołnierzy i funkcjonariuszy, którzy pozostali w służbie w dniu 1 stycznia 1999 r. i zostali zwolnieni w latach późniejszych bez nabycia prawa do świadczeń. Tryb i terminy przekazania tych składek zostaną określone w drodze rozporządzenia.

2. Dotacja celowa dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

Na 2004 r. zaplanowano dotację celową przeznaczoną na sfinansowanie wydatków na świadczenia pieniężne inne niż z ubezpieczenia społecznego, zlecone Zakładowi do wypłaty na mocy odrębnych przepisów w kwocie 3.593.210 tys. zł. Największą pozycję stanowią emerytury i renty dla inwalidów wojennych, wojskowych oraz kombatanów 1.713.184 tys. zł. Zgodnie ze znowelizowaną w 2002 r. ustawą o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych, od 1 marca 2004 r. renty inwalidzkie inwalidów wojennych i wojskowych oraz renty rodzinne nie podlegają waloryzacji, natomiast podwyższa się najniższe podstawy ich wymiaru do wysokości 1.424,64 zł. Pozostałe wydatki na świadczenia, których wysokość podlega podwyższeniu wskaźnikiem waloryzacji emerytur i rent, zaplanowano uwzględniając waloryzację od 1 marca 2004 r. wskaźnikiem 101,3%. Ryczałt energetyczny, który przysługuje osobom posiadającym uprawnienia kombatanckie oraz pobierającym świadczenia dla

żołnierzy górników, zaplanowano w kwocie 549.620 tys. zł uwzględniając, przy ustalaniu jego wysokości, wzrost cen nośników energii. Od 1 stycznia 2004 r. rozpoczyna się wypłata nowego świadczenia dla cywilnych ofiar wojny, którym objętych będzie około 10 tys. osób.

3. Pozostałe przychody Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

Największe kwotowo pozycje pozostałych przychodów Funduszu stanowią:

- refundacja środków należnych otwartym funduszom emerytalnym w kwocie 11.399.056 tys. zł,
- zwrot nienależnie pobranych świadczeń 73.906 tys. zł,
- zapłacone odsetki za zwłokę od nieterminowego opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, które zostały oszacowane na kwotę 43.602 tys. zł,

Pozostałe pozycje zaplanowano łącznie w kwocie 19.793 tys. zł.

4. Otwarte Fundusze Emerytalne

Kwotę składek do przekazania OFE zaplanowano przy założeniu szacunkowej średniorocznej liczby członków regularnie opłacających składki w 2004 roku na poziomie 7.840 tys. osób. Przyrost liczby członków OFE o 1,8% spowodowany jest zwiększeniem przeciętnego zatrudnienia w gospodarce narodowej, w tym przede wszystkim wzrostem liczby pracujących absolwentów, którzy mają obowiązek przystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego (wyjątkiem są absolwenci podejmujący działalność gospodarczą, którzy mogą być zwolnieni z obowiązku odprowadzania składek emerytalnych przez rok). Liczba ta uwzględnia również zaprzestanie odprowadzania składek do OFE przez funkcjonariuszy służb mundurowych, którzy od 1 października 2003 roku nie będą objęci ubezpieczeniem emerytalnym w ramach powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych.

Przeciętną składkę odprowadzaną do otwartych funduszy emerytalnych zaplanowano w wysokości 124,27 zł.

Przy powyższych założeniach przypis składek do OFE oszacowano na kwotę 11.691.339 tys. zł. Natomiast składki należne otwartym funduszom emerytalnym zostały zaplanowane przy założonej ściągłości składek na ubezpieczenia społeczne na poziomie 97,5% na kwotę 11.399.056 tys. zł.

5. Wydatki na emerytury i renty

Przeciętną miesięczną liczbę emerytur i rent (bez świadczeń pozostających w zbiegu ze świadczeniami rolnymi) zaplanowano na poziomie 7.202,4 tys. (wzrost do p.w. 2003 r. o 0,6%) uwzględniając przyrost liczby świadczeń nowo przyznanych i wznawianych oraz ubytki spowodowane zgonami i zawieszeniami prawa do świadczeń.

Na 2004 r. założono obniżenie się zaobserwowanego w okresie 8 miesięcy 2003 r. wysokiego przyrostu liczby emerytur, spowodowanego sytuacją społeczno-gospodarczą, która wymusza wcześniejsze przechodzenie na emeryturę zarówno osób, które mimo spełniania warunków do uzyskania emerytury dotychczas kontynuują zatrudnienie, jak i też pobierających świadczenia i zasiłki przedemerytalne. W ciągu 8 miesięcy 2003 r. przyrost netto liczby emerytur wyniósł 76,9 tys. podczas, gdy w analogicznym okresie 2002 r. osiągnął poziom 54,7 tys. Równocześnie w założeniach przyjęto zmniejszenie się, w stosunku do p.w. 2003 r., spadku liczby rent z tytułu niezdolności do pracy w oparciu o obserwowane zmiany w zakresie orzekania o uprawnieniach do rent z tytułu niezdolności do pracy.

Przeciętną miesięczną wypłatę emerytury – renty z FUS (bez świadczeń wypłacanych w zbiegu ze świadczeniami rolnymi) zaplanowano na poziomie 1.080,12 zł (wzrost do p.w. 2003 r. o 3,4%). Wzrost przeciętnej emerytury – renty wynika z waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych od 1 marca 2004 r. wskaźnikiem 101,3% oraz przyrostu wysokości emerytury – renty spowodowanego m. in. wyższym poziomem świadczeń nowo przyznawanych od bieżąco płatnych oraz decyzjami zamiennymi.

6. Odpis na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Wysokość odpisu z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na działalność Zakładu w 2004 r. została określona w projekcie ustawy budżetowej na rok 2004 w kwocie **2.900.000 tys. zł**, tj. o 600.000 tys. zł niższej od kwoty odpisu określonej przez Zakład w projekcie planu finansowego ZUS na 2004 r., złożonym do Ministra Finansów (w sierpniu br.).

Wysokość odpisu z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na działalność ZUS w 2004 r. została oszacowana przez Zakład przy uwzględnieniu przychodów własnych oraz niezbędnych do sfinansowania kosztów realizowanych zadań.

Przychody własne na 2004 r. Zakład planuje w ogólnej kwocie 413.529 tys. zł, z czego:

- 346.065 tys. zł (o 17,1% więcej od p.w. br.) przypada na przychody uzyskiwane z tytułu wykonywania zadań zleconych Zakładowi. Planowane przychody uwzględniają m.in. obowiązujące stawki odpłatności za pobór i dochodzenie składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, ubezpieczenie zdrowotne (0,25% od kwot zidentyfikowanych, przy składce w 2004 r. w wysokości 8,25% podstawy jej wymiaru), jak również obejmują należności z tytułu ponoszonych kosztów bieżącej działalności Zakładu, związanych z działalnością Funduszu Alimentacyjnego, obsługą świadczeń wypłacanych z FUS podlegających finansowaniu ze środków budżetu państwa, obsługą rent socjalnych itp.; odpłatność dla ZUS z tytułu poboru i dochodzenia składek do OFE naliczono z uwzględnieniem wskaźnika 0,8% przypisu tych składek na to ubezpieczenie,
- 67.464 tys. zł (o 50,9% mniej od p.w. br.) stanowią pozostałe przychody własne Zakładu uzyskiwane m.in. za terminowe wpłacanie podatku dochodowego od osób fizycznych, a także z tytułu oprocentowania środków na rachunkach bankowych. Znaczne obniżenie przychodów w tym zakresie wynika m.in. z tego, iż zgodnie z ustawą z 23 stycznia 2003 r. o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia płatnicy składek nie mają prawa (od 1 kwietnia 2003 r.) do wynagrodzenia za terminowe naliczanie i odprowadzanie składek na ubezpieczenie zdrowotne, jak również z faktu, że przychody z tytułu oprocentowania środków na rachunkach bankowych znacznie maleją z uwagi na obniżenie stóp procentowych oraz zmniejszające się kwoty środków finansowych będących na rachunkach bankowych, w związku z niskim w 2003 r. odpisem na Zakład.

Koszty działalności bieżącej Zakładu na 2004 r. zostały oszacowane na kwotę 3.995.069 tys. zł, a bez amortyzacji naliczanej w koszty wg stawek – 3.645.069 tys. zł. Planowane koszty działalności wynikają głównie z:

- konieczności zabezpieczenia środków na realizację szeregu nowych zadań, m.in. obsługę rent socjalnych przejmowanych w 2003 r. z ośrodków pomocy społecznej (stosownie do ustaleń wynikających z ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej), dostosowywanie zadań ZUS do realizacji Rozporządzeń Wspólnotowych, w związku z akcesją Polski do Unii Europejskiej,
- zabezpieczenia środków na kontynuację zadań (co do których Zakład został zobowiązany wcześniejszymi ustawami) m.in.

- związanych z ustalaniem kapitału początkowego dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., przekazaniem informacji do ubezpieczonych o zaewidencjonowanych na ich kontach składkach na ubezpieczenia emerytalne za lata 1999-2001 i za 2003 r. - do dnia 31 grudnia 2004 r., archiwizacją akt emerytalno-rentowych nieczynnych i składowaniem ich w uruchamianych Regionalnych Składnicach Akt, dalszym wprowadzaniem danych do systemu informatycznego, zmierzającym do umożliwienia poprawnego rozliczenia kont płatników składek, jak też ze scalaniem i rozcalaniem kont płatników składek i kont ubezpieczonych,
- zwiększenia stałych zadań ZUS, tj. liczby świadczeniobiorców obsługiwanych bezpośrednio przez oddziały ZUS,
 - zabezpieczenia środków na wzrost zatrudnienia w jednostkach ZUS (o 1.490 etatów kalkulacyjnych), w związku z koniecznością zabezpieczenia realizacji zarówno szeregu nowych zadań przejmowanych przez ZUS, jak i zadań już wdrażanych,
 - uwzględnienia skutków zakładanych podwyżek płac dla pracowników ZUS, stosownie do ustaleń wynikających z Regulaminu wynagradzania pracowników ZUS, tj. analogicznie do przyjętego wzrostu płacy dla gospodarki narodowej w 2004 r.,
 - przyrostu powierzchni biurowej w jednostkach ZUS o 2,5%,
 - planowanego na 2004 r. średniorocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem.

Najpoważniejszą pozycję w kosztach działalności Zakładu stanowią wydatki na zakupy towarów i usług – 1.697.303 tys. zł, które wynoszą 42,4% kosztów ogółem. Główne pozycje w wydatkach na zakupy towarów i usług stanowią:

- wydatki ponoszone na opłaty pocztowe i bankowe - 669.045 tys. zł (tj. 39,4% w strukturze wydatków na zakupy towarów i usług) za przekazywane świadczenia pieniężne oraz za korespondencję, które w 2004 r. szczególnie wzrastają z uwagi na zakładane przekazywanie informacji do ubezpieczonych o stanie ich kont,
- usługi związane z przetwarzaniem danych - 534.293 tys. zł (tj. 31,5% w strukturze wydatków na zakupy towarów i usług), które wynikają m.in. z potrzeb związanych z informatyzacją Zakładu, z czego 225.590 tys. zł dotyczy głównie usług ZETO związanych z bieżącą eksploatacją systemów emerytalno-rentowych w oddziałach ZUS oraz 308.703 tys. zł dotyczy usług informatycznych realizowanych przez Centralę Zakładu (w tym: 45.000 tys. zł stanowią koszty nadzoru gwarancyjnego sprawowanego nad systemem i 131.400 tys. zł koszty administrowania),
- wydatki na materiały i energię - 152.047 tys. zł (tj. 9% w strukturze wydatków na zakupy towarów i usług) wzrastają

- głównie z uwagi na konieczność znacznego zakupu papieru i kopert na zabezpieczenie korespondencji z ubezpieczonymi, w związku z informowaniem ich o stanie kont; ponadto na koszty energii i zakupy materiałowe mają wpływ wzrost powierzchni budynków i pomieszczeń oraz wyposażenie stanowisk pracy,
- pozostałe wydatki na zakupy towarów i usług - 341.918 tys. zł (tj. 20,1% w strukturze zakupów towarów i usług) dotyczą usług remontowych pomieszczeń i budynków oraz usług remontowo-konserwacyjnych urządzeń (które wzrastają w związku z koniecznością konserwacji sprzętu komputerowego, z uwagi na wygaśnięcie gwarancyjnych umów serwisowych), usług telekomunikacyjnych (w tym opłat za dzierżawę łączy teletransmisyjnych), kosztów najmu i trzymywania budynków i pomieszczeń (w tym: dozór i ochrona mienia, usługi czystościowe itp.), usługi zdrowotne osób ubiegających się o świadczenia rentowe (dotyczące kosztów badań dodatkowych osób ubiegających się o krajowe i zagraniczne świadczenia rentowe), pozostałych usług obcych, w których największą pozycję stanowią koszty obsługi świadczeń zbiegowych realizowanych przez KRUS (55.700 tys. zł).

Następną co do wielkości pozycję w strukturze kosztów działalności stanowią wynagrodzenia – 1.466.880 tys. zł, które stanowią 36,7% kosztów ogółem. Wzrost wynagrodzeń o 6,6% w stosunku do p.w.2003 r. wynika z uwzględnienia podwyżek płac dla pracowników ZUS (jak dla gospodarki narodowej) oraz z zabezpieczenia środków na wzrost zatrudnienia (o 1.490 etatów kalkulacyjnych), w związku z nowymi zadaniami nałożonymi na Zakład oraz rozszerzeniem zadań już wdrażanych.

Koszty amortyzacji zostały oszacowane na kwotę 360.656 tys. zł, przy czym wydatki na zakupy uzupełniające w zakresie wyposażenia oraz pozostałych wartości niematerialnych i prawnych (podlegających umorzeniu w pełnej wysokości w miesiącu wydania ich do użytkowania) – 10.656 tys. zł. Koszty zakupu dodatkowego wyposażenia wiążą się z doposażaniem jednostek m.in. w sprzęt komputerowy, a w związku z tym konieczność zakupu stolików, krzeseł itp. a także ze wzrostem zatrudnienia (wyposażenie stanowisk pracy).

Inne koszty działalności bieżącej Zakładu – to głównie składki na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy (279.995 tys. zł), podatki i opłaty (88.350 tys. zł, w tym głównie koszty związane z egzekucją należności, wpłaty na PFRON, opłaty licencyjne), odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych (35.099 tys. zł), koszty szkolenia pracowników ponoszone przez Zakład, inne koszty rodzajowe, jak podróże służbowe krajowe i zagraniczne, zwrot kosztów

Projekt budżetu oraz planów finansowych Funduszu Ubezpieczeń
Społecznych, Funduszu Rezerwy Demograficznej i Funduszu
Alimentacyjnego na rok 2004

stawiennictwa osób wzywanych w postępowaniu przed organami rentowymi oraz na badania lekarskie.

Wydatki na działalność w zakresie budowy i zakupów środków trwałych na 2004 r. zostały wstępnie określone na kwotę 482.254 tys. zł. Obejmują one między innymi pozycje takie jak:

1) w zakupach scentralizowanych dla KSI:

- umowa z GRI /kontynuacja/ 96.500 tys. zł,
- serwery aplikacyjno-bazodanowe w Oddziałach ZUS 125.191 tys. zł,
- rozszerzenie zasobów komputera centralnego 60.852 tys. zł,
- systemy zarządzające 54.900 tys. zł.

2) w zadaniach budowlanych (kontynuacja budowy obiektów kluczowych dla realizacji zadań ZUS):

- budowa obiektu dla potrzeb Centralnego Ośrodka Obliczeniowego i Centrali ZUS 35.000 tys. zł,
- modernizacja obiektów w Legnicy na Regionalną Składnicę Akt 19.420 tys. zł,
- modernizacja zakupionego budynku dla Oddziału ZUS w Krakowie 17.362 tys. zł.

Z uwagi na ograniczoną wysokość środków jakimi Zakład będzie dysponował w 2004 r., zajdzie konieczność zweryfikowania wstępnie oszacowanych w projekcie planu finansowego ZUS na 2004 r. potrzeb, zarówno w zakresie wydatków na działalność bieżąca, jak i inwestycyjną Zakładu.

Nadmienia się, że na sfinansowanie potrzeb Zakładu w 2004 r. założono wykorzystanie środków pozostających z lat ubiegłych, które zostały oszacowane na kwotę 220.270 tys. zł. Kwota ta może ulec zmianie w zależności od realizacji w 2003 r. zadań rzeczowych, których wykonanie jest niezależne od ZUS (np. w wyniku przedłużających się procedur przetargowych).

7. Koszty obsługi kredytów

Planowane koszty związane ze spłatą odsetek z tytułu zaciągniętych kredytów w bankach komercyjnych wyniosą w 2004 roku 317.319 tys. zł. Kwotę tę oszacowano opierając się na założeniu, że zadłużenie od początku 2004 r będzie na poziomie z końca 2003 r., jego przyrost nastąpi dopiero po wykorzystaniu całości dotacji, a ponadto, że:

- prowizje łącznie wyniosą 6 mln zł,
- stopa operacji otwartego rynku wyniesie 3,7%.

Przewidywany stan zobowiązań FUS na koniec 2004 r. z tytułu zaciągniętych kredytów komercyjnych wyniesie 10.317.231 tys. zł, natomiast szacowany stan zobowiązań Funduszu na koniec 2003 r. wyniesie 7.132.471 tys. zł.

8. Zobowiązania Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

Zobowiązania Funduszu w kwocie 21.966.677 tys. zł. dotyczą następujących tytułów:

- składek należnych otwartym funduszom emerytalnym za lata 1999 - 2003 w łącznej kwocie 7.053.096 tys. zł,
- kredytów w bankach komercyjnych 10.317.231 tys. zł,
- terminu „1” i „5” wypłaty emerytur i rent stycznia 2005 r. sfinansowanego zaliczkowo przyznaną dotacją z 2005 r. w łącznej kwocie 2.409.930 tys. zł,
- podatku dochodowego od osób fizycznych i składek na ubezpieczenie zdrowotne w łącznej kwocie 1.130.193 tys. zł,
- pozostałych tytułów w łącznej kwocie 1.056.227 tys. zł, na co składają się m. in. rezerwy z tytułu spraw sądowych, rozliczenia międzyokresowe z tytułu świadczeń i spraw w trakcie rozpatrywania, zobowiązania wobec ZUS, zobowiązania z tytułu nadpłat składek oraz rozliczenia z pocztą i bankami.

Załącznik 1. Projekt planu finansowego Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na rok 2004

Lp.	Treść	Paragrafy	Przewidywane	Projekt	
			wykonanie w 2003 r.	planu na 2004 r.	2003 r.=100%
			w tysiącach złotych		
1	2	3	4	5	6
I	Stan funduszu na początek roku	X	-9.509.981	-12.192.456	128,2
1	- środki pieniężne	X	152.489	152.489	100,0
2	- należności	X	3.620.511	6.436.972	177,8
3	- zobowiązania (minus)	X	-13.282.981	-18.781.917	141,4
II	Przychody - przypis	X	99.755.585	106.598.798	106,9
	- wpływy	X	97.044.397	104.075.827	107,2
1	Dotacje z budżetu państwa	243	27.967.454	20.916.977	74,8
	w tym:				
	z tytułu przekazania części składki do otwartych funduszy emerytalnych	X	10.200.000	X	X
2	Przychody własne - przypis	X	71.788.131	85.681.821	119,4
	- wpływy	X	69.076.943	83.158.850	120,4
	z tego :				
	1/ składki na ubezpieczenia społeczne	082			
	- przypis	X	70.427.147	73.462.879	104,3
	- wpływy	X	68.683.129	71.622.493	104,3
	z tego :				
	- fundusz emerytalny				
	przypis	X	32.052.845	33.316.693	103,9
	wpływy	X	31.262.329	32.482.046	103,9
	- fundusz rentowy				
	przypis	X	28.866.307	30.206.261	104,6
	wpływy	X	28.151.254	29.449.536	104,6
	- fundusz chorobowy				
	przypis	X	5.654.026	5.896.566	104,3
	wpływy	X	5.512.230	5.748.846	104,3
	- fundusz wypadkowy				
	przypis	X	3.853.969	4.043.359	104,9
	wpływy	X	3.757.316	3.942.065	104,9
	2/ inne przychody własne	013, 092, 097			
	- przypis	X	1.360.984	12.218.942	X
	- wpływy	X	393.814	11.536.357	X
	- w tym: refundacja z tytułu przekazania składek do OFE	X	X	11.399.056	X

Projekt budżetu oraz planów finansowych Funduszu Ubezpieczeń
Społecznych, Funduszu Rezerwy Demograficznej i Funduszu
Alimentacyjnego na rok 2004

Lp.	Treść	Paragrafy	Przewidywane	Projekt	
			wykonanie w 2003 r.	planu na 2004 r.	
			w tysiącach złotych		2003 r.=100%
1	2	3	4	5	6
III	Wydatki	X	102.438.060	107.260.587	104,7
1	Transfery na rzecz ludności	3110, 4590	100.229.625	103.892.658	103,7
	- emerytury i renty	X	91.754.289	95.268.730	103,8
	- pozostałe świadczenia	X	8.475.336	8.623.928	101,8
	z tego :				
	- fundusz emerytalny	X	52.782.572	55.882.109	105,9
	w tym :				
	emerytury	X	52.778.058	55.878.409	105,9
	- fundusz rentowy	X	38.141.732	38.591.053	101,2
	w tym :				
	renty	X	32.515.006	32.810.515	100,9
	- fundusz chorobowy	X	5.001.965	5.185.352	103,7
	w tym :				
	zasiłki chorobowe	X	3.712.584	3.963.461	106,8
	- fundusz wypadkowy	X	4.303.356	4.234.144	98,4
	w tym:				
	renty	X	3.581.583	3.592.810	100,3
2	Wydatki bieżące	X	150.880	150.610	99,8
	w tym:				
	- prewencja rentowa	3030, 4300	115.000	115.000	100,0
	- prewencja wypadkowa	3030, 4300	5.000	5.000	100,0
3	Odpis na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych	2970	1.850.000	2.900.000	156,8
4	Koszt obsługi kredytu	8070	207.555	317.319	152,9
IV	Stan funduszu na koniec roku	X	- 12.192.456	- 12.854.245	105,4
1	- środki pieniężne	X	152.489	152.489	100,0
2	- należności	X	6.436.972	8.959.943	139,2
3	- zobowiązania (minus)	X	-18.781.917	-21.966.677	117,0

Załącznik 2. Projekt planu finansowego Funduszu Rezerwy Demograficznej na rok 2004

Lp.	Treść	Paragrafy	Przewidywane wykonanie w 2003 r.	Projekt planu na 2004 r.
			w tysiącach złotych	
1	2	3	4	5
I	Stan funduszu na początek roku	x	233.994	473.440
	z tego:			
1	- środki pieniężne	x	1	1
2	- ulokowane środki finansowe	x	224.391	463.779
3	- należności	x	9.602	9.660
	w tym: z tytułu udzielonych pożyczek	x	-	-
4	- zobowiązania (minus)	x	-	-
II	Przychody	x	241.390	375.285
1	Składki	082	221.753	348.755
2	Pozostałe przychody	x	19.637	26.530
	w tym:			
	pozostałe odsetki	092	19.637	26.530
III	Wydatki	x	1.944	6.565
1	Wydatki bieżące (własne)	x	1.944	6.565
	w tym:			
	zakup usług pozostałych	4300	1.944	6.565
IV	Stan funduszu na koniec roku	x	473.440	842.160
	z tego:			
1	- środki pieniężne	x	1	1
2	- ulokowane środki finansowe	x	463.779	826.967
3	- należności	x	9.660	15.192
	w tym: z tytułu udzielonych pożyczek	x	-	-
4	- zobowiązania (minus)	x	-	-

Załącznik 3. Projekt planu finansowego Funduszu Alimentacyjnego na rok 2004

Lp.	Treść	Paragrafy	Przewidywane wykonanie w 2003r.	Projekt planu na 2004r.	
				w tysiącach złotych	2003r.=100
1	2	3	4	5	6
I	Stan funduszu na początek roku	x	5.887.583	7.173.082	121,8
1	- środki pieniężne	x	11.719	11.823	100,9
2	- należności	x	5.876.351	7.161.746	121,9
3	- zobowiązania (minus)	x	-487	-487	100,0
II	Przychody	x	2.737.925	3.310.876	120,9
1	Dotacje z budżetu państwa	243	1.249.230	1.535.000	122,9
2	Przychody własne (przypis) w tym: wpływy ściągnięte od zobowiązanych	092,097 x	1.488.695 197.250	1.775.876 188.506	119,3 95,6
III	Wydatki	x	1.452.426	1.728.918	119,0
1	Transfery na rzecz ludności - świadczenia alimentacyjne	3110	1.408.926	1.683.059	119,5
2	Wydatki bieżące (własne)	2970	43.500	45.859	105,4
IV	Stan funduszu na koniec roku	x	7.173.082	8.755.040	122,1
1	- środki pieniężne	x	11.823	11.823	100,0
2	- należności	x	7.161.746	8.743.704	122,1
3	- zobowiązania (minus)	x	-487	-487	100,0